│GOSOS │Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Gaziosmanpasa University Social Sciences Researches Journal

(Yaz 2016) 11/1: 47-59 / (Summer 2016) 11/1: 47-59
Doi Number:http://dx.doi.org/10.19129/sbad.41

KIRSAL TURİZM POTANSİYELİ: KELKİT HAVZASINDAKİ NİKSAR ÖRNEĞİ***

Yılmaz AĞCA***

Öz

Ülkemiz kırsal turizm açısından önemli potansiyele sahiptir. Birçok bölge kırsal turizm çeşitlerinin yapılabileceği doğal ve kültürel kaynaklara sahiptir. Fakat kırsal turizmin yapılabilirliği açısından elverişli olan bu bölgeler yetersiz altyapı ve yatırımlardan dolayı mevcut turizm ağına dâhil edilememektedir. Bu yerlerin turizm için elverişli hale gelebilmesi için yerel ve kamu yönetimleri tarafından fark edilmesi ve gerekli olan çok boyutlu kültürel ve teknik desteğin sağlanması gerekmektedir.

Niksar sahip olduğu doğal ve kültürel birçok değer ile kırsal turizmin yapılabileceği bir ilçe konumundadır. Kuzey Anadolu Dağlarının güneyindeki Kelkit Havzası'nda yer alan ilçe, doğal çekicilikler yönünden aynı bölgedeki birçok yerle benzerlik göstermektedir. Bu yerleşim yerinin kırsal turizm potansiyelinin ve eksikliklerinin belirlenmesi gelecek yatırımlar için önem arz edecektir. Ayrıca aynı bölgedeki benzer özellikler taşıyan birçok yer için de örnek teşkil edecektir. Çalışma ile Niksar ilçesinin doğal, kültürel ve tarihi özellikleri hakkında bilgi verilecektir. Bu özellikler, ilçenin kırsal turizminde birer turistik çekicilik değeri olarak önem taşımaktadır. İlçede kırsal turizmin gelişmemesine neden olan eksiklikler ve bunların giderilmesi için yapılabilecekler aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Turizm, Niksar, Ekoturizm, Doğa Turizmi, Kelkit Havzası.

RURAL TOURISM POTENTIAL: THE EXAMPLE OF NIKSAR IN KELKIT BASIN

Abstract

Turkey has significant potential for rural tourism. Many regions in Turkey may be made of such types of tourism has natural and cultural elements. But rural tourism in terms of feasibility, which is favorable in this region is insufficient investment in infrastructure and because of the existing tourism network cannot be included. These places become available for tourism to be recognized by the local and general management and the necessary multi-dimensional cultural and technical subsidies are necessary. Niksar has many natural and cultural elements in order to rural tourism. Niksar is in the called Kelkit basin region. In the Kelkit basin, there are

---

* Makale Geliş Tarihi:09.11.2015. Yayın Kabul Tarihi:02.03.2016.

** 10-12 Ekim 2014'te 3. Ulusal Kırsal Turizm Sempozyumu'nda "Doğal, Tarihi ve Kentsel Dokusu ile Kırsal Turizm Potansiyeli Niksar Örneği" başlıklı poster bildirinin makale formatındaki halidir.

*** Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Niksar Meslek Yüksek Okulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, Tokat, Türkiye. E-posta: yilmaz.agca@gop.edu.tr.

many town and region in terms of natural and climatic attractiveness similar Niksar. This lack of localization and identification of rural tourism potential will be important for future investments. Also in the same area with similar characteristics will set a precedent for many places.
This study carried out to give natural, cultural and historical information about Niksar. Tourist attraction factors and the carrying value of these factors is composed of a tourism model will be created. In niksar undeveloped tourism deficiencies that cause and what can be done to remedy them will be conveyed.

Key Words: Rural Tourism, Niksar, Ecotourism, Nature Tourism, Kelkit Basin.

GİRİŞ

Turizm ülke ekonomisine önemli katkılar sağlayan sanayi dışı bir sektördür. Bu katkılar istihdam yaratması, ödemeler dengesine katkı sağlaması, bölgesel kalkınmayı sağlaması, diğer sektörlere katkı sağlaması şeklinde sıralanabilir. Turizm karakteristik yapısından kaynaklı olarak gelişmeyi sanayi bölgesinden kırsal bölgelere taşımaktadır (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002). Bu yönü ile turizm, kırsal bölgelerin kalkınması için önemli bir araç haline gelmiştir.

Son yıllarda ulaşım ve bilişim sektöründeki gelişmeler turizmi dünyanın en büyük sektörlerinden biri haline getirmiştir. Turizm sektörü küresel istihdamın %8'inden fazlasını oluşturmakta ve dünya genelinde 250 milyon kişiye istihdam sağlamaktadır. 2020 yılına kadar sektörün ekonomiye doğrudan sağlayacağı katkının 10 trilyon dolar seviyesinde ve Gayri Safi Hasıla'nın %10'unu oluşturacağı, yaklaşık 350 milyon kişiye istihdam sağlayacağı öngörülmektedir (Sürdürülebilir Turizm, 2012).

Turizm bir yandan kalkınma sağlarken, diğer taraftan kontrolsüz ve plansız yapıldığı takdirde bölge üzerinde fiziki tahribata neden olmaktadır. Bu olumsuz durum, son yıllarda bu tahribatın en az olduğu turizm çeşitleri arayışlarına neden olmuştur. Bu arayışlar, turizm aktivitelerinin, yörenin doğal ve kültürel kaynaklarını kullanarak, gelecek nesillere de aktarılacak biçimde korunması, geliştirilmesi kapsamında turizm hareketleri önermektedir (Uslu ve Kiper, 2006).

Yapılacak olan turizm çeşidinin doğal, ekonomik ve kültürel kaynakların korunmasını ve devamlılığını gözeterek yapılması son yıllarda turizm alanındaki önemli konulardan biridir (Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu, 2014). Bu yaklaşımlar alternatif turizm çeşitlerinin doğmasına neden olmaktadır. Bunlardan biri de kırsal turizmdir.

Turizm sektörünün her geçen gün büyüyor oluşu alternatif turizm çeşitleri üzerinde de iyimser düşüncelere sebep olmaktadır. Kırsal turizm de bu gelişmeden etkilenecek olan turizm çeşitlerinden biridir. Kırsal turizm, kırsal alanların ekonomik ve sosyal refahının artırılması için kullanılabilecek bir kalkınma stratejisi olma durumundadır (Irshad, 2010).

Kırsal turizm, 1970'lerden sonra dünyada özellikle gelişmiş ülkelerde turizm endüstrisinin önemli bir parçası haline gelmiştir (Silva ve Leal, 2015). Gelişmiş ülkeler gibi gelişmekte olan ülkeler için de önemli olan kırsal turizm, sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir parçasıdır (Jaafar, Rasoolimanesh ve Lonik, 2015).

Kırsal turizm, kırsal alanların ekonomik ve sosyal gelişimine önemli katkılar sağlayan bir turizm çeşididir. Kırsal turizm, bir taraftan doğayı ve yerel kültürlerin korunmasını sağlarken, diğer taraftan bölgesel ekonomiye katkı sağlamaktadır (Snieška, Barkauskienė K. ve Barkauskas V., 2014).

Ülkemiz kırsal turizmin yapılabilirliği açısından zengin bir yapıya sahiptir. Bu yerlerden birisi Tokat iline bağlı Niksar ilçesidir. Niksar sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikleri ile kırsal turizmin yapılabileceği yeterliliğe sahiptir. Bölge yapılacak planlı yatırımlar ve çalışmalar ile kırsal turizm açısından önemli bir turizm merkezi haline gelebilecek niteliktedir. Niksar'da başarılı olacak bu tarz bir turizm faaliyeti benzer özellik taşıyan birçok bölge için model olacaktır.

Bir yerde turizmin yapabilmesi için çeşitli özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bunlar olmaksızın istenilen yeterlilikte bir turizm hareketini gerçekleştirmek mümkün olmayacaktır. Çekicilik, ulaşım, turizm işletmeleri (Kozak N., Kozak M. ve Kozak M., 2009) olarak sıralayabileceğimiz bu niteliklerin olması, bölgenin turizm potansiyelini yansıtmaktadır.

Çalışma ile Niksar'ın kırsal turizm potansiyeli araştırılacaktır. Bu kapsamda bölgenin sahip olduğu doğal ve tarihi çekicilikler, ulaşılabilirlik ve turizm altyapısı ele alınacaktır. Sonuç kısmında bölgenin turizm açısından eksiklikleri, alınması gereken önlemler ve öneriler verilecektir.

KIRSAL TURİZMİN TANIMI VE KAPSAMI

Kırsal alan denildiğinde akla şehirden uzak, nüfus yoğunluğunun az olduğu yerler gelmektedir. Yoğun kent yaşamı, trafik, hava kirliği gibi faktörler insanları daha sakin yerlere çekmektedir. Bu alanların turistik çekim öğeleri ile bütünleşmeleri

alternatif bir turizm türü olan kırsal turizmi doğurmaktadır. Kırsal turizm, bu tür doğal, kültürel kaynakları içinde barındıran yerlere yönelik yapılan turizm türüdür.

Literatürde kırsal turizm kapsamı ve tanımlamaları ile ilgili çeşitli görüşler mevcuttur. Bazı kaynaklarda kırsal turizm; çiftlik turizmi, köy turizmi, yayla turizmi, tarımsal turizm ve ekoturizm gibi farklı isimler altında ya da kapsamı içerisinde ele alınmaktadır (Aydın, 2012). Kırsal turizm ile ilgili tanımlamaların ortak noktasına bakıldığında; yöresel kültürleri ve kırsal hayat biçimini tanımak isteyen turistlerin, tatillerini kırsal alanda yaparak, kırsal ürünleri tüketmesi, kırsal alanlara özgü çeşitli aktiviteleri yapması, doğa ile iç içe olması tanımı çıkmaktadır (Özdemir Yılmaz ve Kafa Gürol, 2012; Mikaeili ve Memlük, 2013; Soykan, 1999). Kırsal, turizm açısından ele alındığında sadece kentlerden uzak alanlar değil, turistleri çekebilecek doğal, kültürel, tarihi özelliklere sahip, konaklama yapılabilen, az da olsa altyapısı olan, rekreasyon aktiviteleri ile desteklenebilecek yerler olmalıdır.

KIRSAL TURİZM POTANSİYELİ: NİKSAR ÖRNEĞİ

Niksar, Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz Bölümü'nün iç kesiminde yer alan Tokat iline bağlı bir ilçedir. İlçe toprakları Canik Dağları'nın güney kısmını kaplarken ilçenin en önemli akarsuyunu Kelkit Çayı oluşturur. İlçenin kuzeybatısında Erbaa, güneybatısında Tokat, güneyinde Almus, güneydoğusunda Başçiftlik ve kuzeyinde Akkuş bulunmaktadır. Denizden yüksekliği ortalama 350 m'dir (Yalçın, 2010). Kuzey Anadolu dağlarının güney kesiminde bulunan Niksar, Orta Karadeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi arasında bir iklime sahiptir. Sık orman örtüsüne sahip olan ilçenin kuzeyindeki yüksek kesimlerde kayın, çam, gürgen, ladin; alçak kesimlerdeki düzlüklerde kavak ve söğüt; vadilerde ise meyvelikler bulunmaktadır. İlçenin güneyinde Niksar Ovası bulunmaktadır. Kelkit çayının beslediği ve taşıdığı alüvyonlarla oluşmuş olan Niksar Ovası, Karadeniz Bölgesi'nin önemli ovalarından birisidir (Özbay, 2013).

Sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikler başta olmak üzere Niksar birçok turistik çekim faktörlerine sahiptir. Bu çekim faktörleri özellikle kırsal turizm için kaynak oluşturacak özelliktedir. Bu doğal ve tarihi güzellikler aşağıdaki başlıklar altında verilmektedir.

Niksar İlçesi'nde Kırsal Turizmin Doğal Çekicilikleri

Niksar, Kuzey Anadolu dağlarının güney yamacında bulunmaktadır. Bu nedenle sık ormanlara ve geniş çayırlıklara sahiptir. Niksar'ın güneyinden geçen Kelkit

çayı, bölgenin sulak ve yeşil olmasını sağlamaktadır. Karadeniz bölgesine benzer bir bitki örtüsü ve iklime sahip olan bölgede; dağ ve kış turizmi, yayla turizmi, kırsal turizm ve akarsu turizmi için potansiyel unsurlar mevcuttur. İlçenin güneyinden geçen Kelkit çayının, Reşadiye'ye yakın doğu kesimleri rafting için uygun koşullara sahiptir (haberler.com, 2008).

Deniz seviyesinden yaklaşık 1300 m yükseklikte bulunan Çamiçi yaylası şehir merkezine 15 km uzaklıkta Ordu yolu üzerinde bulunmaktadır. Yaylanın Ünye deniz sahiline olan uzaklığı 90 km'dir. Yayla, yaz aylarında birçok turisti ağırlamaktadır.

Bölgenin kuzey kesiminin dağlık ve ormanlık oluşu, serin havası, düşük nem oranı (Özbay, 2013) ve vadi manzarası dağ yürüyüşü açısından uygun koşullar sağlamaktadır.

İlçeye yakın mesafede bulunan Zinav gölü ve kanyonu Reşadiye ilçesinin kuzeybatısında bulunmaktadır. Niksar'a 55 km uzaklıkta bulunan göl, yaban ördeklerine ve göçmen kuşlara ev sahipliği yapmaktadır. Gölün etrafı meşe, çam ve gürgen ağaçlarından oluşmaktadır. Gölden akan su Kelkit çayına dökülmektedir. Göl çeşitli su sporları ve sportif balıkçılık için uygun koşullara sahiptir (Özbay, 2013). Zinav gölü, Reşadiye kaplıcaları ile birlikte değerlendirilmiş ve Orman Bakanlığı'nca doğal hayatı koruma sahası olarak ilan edilmiştir (Tokat İl Çevre Durum Raporu, 2011).

Niksar'a 25 km uzaklıkta olan Ataköy ve 30 km uzaklıkta olan Almus baraj gölleri çevrelerindeki doğal güzellikler ile doğa yürüyüşü, piknik ve kamp için uygunluk göstermektedir. Her iki göl de spor balıkçığı için uygundur. Almus baraj gölü kenarında Orman Bakanlığı'na ait mesire alanı ve konaklama evleri bulunmaktadır.

Şehir merkezine 10 km mesafede bulunan Sulugöl spor balıkçılığı için uygun yapıya sahiptir. Doğal güzellikleri ile Almus ve Ataköy baraj gölleri yakın çevrede rekreasyon amacıyla kullanılabilecek potansiyele sahiptir. Şehrin güneyinden geçen Kelkit çayı rafting ve spor balıkçığını yapılabilecek koşullara sahiptir (haberler.com, 2008). Bölgede av turizmi ile ilgili organizatör firmalar tarafından çalışmalar yapılmış ve uygun olduğu kanaatine varılmıştır (sabah.com.tr, 2012). Zinav Gölü doğal güzelliği, göçmen kuşlara ev sahipliği yapması ile doğa yürüyüşü, kamp ve su sporları için uygun nitelik taşımaktadır. Dilimkaya Kanyonu, Tarihi Roma Yolu (Kavra Kayası),

Harami Vadisi, Tifi Vadisi doğa yürüyüşü ve kırsal turizm faaliyetleri için kullanılabilecek diğer sahalardır.

Bir yöreye yönelik turizm talebinin oluşması ve bu talebin sürdürülmesi sırasında tarihi ve doğal çevre önemli bir etken olmaktadır. Turistlerin gidecekleri yerlerin seçiminde ve kalış sürelerinde bu fiziksel çevrenin önemi büyüktür. Turizm, fiziksel çevre ile birbirlerinden ayrılmaz bir ilişki içerisindedir. Turizm olayı bu fiziksel çevre içerisinde oluşmakta ve fiziksel çevrenin çekim öğeleri turizm talebi üzerinde önemli etkiye sahiptir. Yapılan birçok araştırma gelecekte turizm talebinin en büyük belirleyicilerinden birinin fiziksel çevre olacağını göstermektedir (Kozak N., Kozak M. ve Kozak M., 2009)

Yöre halkının bugünkü durumda yazlık amaçlı kullandığı Çamiçi Yaylası çevre illerden kısa süreli turist çekmektedir. Çamiçi Yaylasında bulunan kamping ve karavan parkı ile dağ oteli yeterli olmamakla birlikte yerli ve yabancı pek çok turisti yıl içerisinde ağırlamaktadır. Yayla kırsal turizm için kullanılabilecek potansiyele sahiptir. Ormanlık ve geniş çayırlıklardan oluşan arazisi bitki örtüsü ve hayvan varlığı açısından zengindir. Yaylanın doğal yapısını bozmadan planlı şekilde inşa edilecek konaklama tesisleri turistik değerini artırmakla birlikte yayla merkezli bir kırsal turizm alanı oluşmasına katkı sağlayacaktır. Yayla ya da kent merkezli konaklama, günübirlik faaliyetler ve turlar ile zenginleştirilebilir olanaklara sahiptir. Yöre çevresinde dağ yürüyüşü, spor balıkçılığı, avcılık, çiftlik turizmi, rafting gibi kırsal turizm çeşitlerinin yapılabileceği sahalar mevcuttur.

Niksar İlçesi'nde Kırsal Turizmin Kültürel Çekicilikleri

İç Anadolu'yu Karadeniz'e bağlayan en kısa yolun ilk ayağında kurulan Niksar, Tokat'ın tarihi doku bakımından en gözde ilçesidir. Selçuklu döneminde Anadolu'nun en önemli kültür merkezlerinden biri olan ilçe, Danişmentlere başkentlik yapmıştır. Niksar, Pontus ve Roma dönemlerinde de önemli bir şehirdir (Şenol, 2013).

İlçe ve çevresinde turistik çekim unsuru olabilecek çeşitli dönemlere ait birçok yapı bulunmaktadır. Bu yapılardan Niksar kalesi ilçenin merkezinde Maduru ve Çanakçı dereleri arasındaki yüksek tepede yer almaktadır. Kalenin Roma döneminde yapıldığı bilinmekle birlikte Pontus döneminden kalmış bölümlerde mevcuttur (Yalçın, 2010). İç kalenin restorasyonu kısmen yapılmış ve turistik amaçlı kullanıma sunulmuştur. Kale içerisinde Bizans dönemine ait bir kilise, hamam, ambarlar,

zindanlar ve Danişment dönemine ait medrese bulunmaktadır. Kale içerisinde turistik amaçlı kullanılan şehir ve vadi manzarasına sahip restoranlar ve kafeler vardır.

Kale içerisinde yer alan Yağıbasan medresesi Danişment döneminden kalan yapılardandır (Selçuk, 2008). XII. yüzyılda inşa edilen yapının restorasyonu büyük ölçüde tamamlanmış turistik amaçla kullanılacak duruma getirilmiştir. Selçuklu ve Osmanlı mimari özellikleri taşıyan ve özgün yapısının büyük bölümünü günümüze kadar korumuş olan Ulu Camii ilçenin bir diğer önemli tarihi eserlerindendir. Dikdörtgen yapıda inşa edilmiş camii, kesme ve moloz taşlardan yapılmıştır. Cami çeşitli devirlerde restorasyona uğramıştır (Denknalbant, 2013). Yapı günümüzde hala kullanılmakta olup iyi durumdadır.

Tarihi öneme sahip diğer bir cami Çöreğibüyük camiidir. Niksar'da İlhanlılar'dan kalan en önemli eserdir (Özbay, 2013). Günümüzde sadece kapı portalı orijinal olarak korunmuş, diğer bölümler tamamen yenilenmiştir (Selçuk, 2008).

Roma dönemi eserlerinden olan Gregorius Thaumaturgos kilisesi yapım tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte, M.S. 3.yy ortalarında yörede Hristiyanlığı örgütlemek için piskoposluk merkezini Niksar'da kurmuş olan Gregorius Thaumaturgos döneminden kaldığı düşünülmektedir (Özbay, 2013). Bizans kilisesinden bugün sadece temel tonozları kalmıştır. Çeşitli yönlerden girişleri bulunan bu tonozlar, kilisenin büyüklüğüne işaret etmektedir (Selçuk, 2008). Roma imparatorluğunun Hristiyanlığı kabul etmiş kişilere şiddet uygulaması Hristiyanların yeraltı tünel ve katakomplarında ibadetlerini sürdürmelerine neden olmuştur. Bu kilisede de bu amaçla kullanıldığı düşünülen birçok tünel ve tonoz kalıntıları görülmektedir. Yapı için herhangi bir arkeolojik çalışma ve restorasyon yapılmamıştır (Türkiye Kültür Portalı, 2014).

Niksar ve yöresinde ilk çağlara ait birçok arkeolojik eser ve yerleşim yeri bulunmaktadır. Bu alanlardan en önemlilerinden birisi Efkerit vadisi ve Luvi tapınağıdır. Niksar ilçe merkezine 10 km uzaklıkta olan Efkerit mevkiinde mağaralar, tümülüsler, mezar kalıntıları ve Luvilere ait bir tapınak bulunmaktadır. Nuh tufanından kaçanların yerleşim yeri olarak kullandıkları düşünülen Efkerit vadisi doğal sit alanı kapsamındadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014).

İlçenin önemli tarihi yapılarından bazıları da köprülerdir. Birçok akarsuyun bulunduğu yörede çeşitli dönemlerden körüler bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri Leylekli Köprü, Talazan Köprüsü ve Seğmenli Köprüsüdür. Bunlardan

Leylekli Köprü ve Seğmenli Köprüsü ilçe merkezinin iki ayrı yakasını birbirine bağlamakta ve günümüzde hala kullanılmaktadır. Roma döneminde yapıldığı düşünülen Leylekli Köprü adını kilit taşının üzerindeki kabartma kuş motifinden almaktadır (Yalçın, 2010). Köprü bitimindeki tarihi Arasta kahvehanesi ve Arasta çarşısı yer almaktadır. Restorasyonu yapılan çarşıda çeşitli el sanatları dükkânları bulunmaktadır.

İlçenin tarihi yapılarından bir diğeri de Roma Hamamı (Büyük Hamam) olarak adlandırılan yapıdır. Hamamın hangi tarihte yapıldığı bilinmemektedir. Tesadüf eseri bulunan yapı çeşitli onarımlar geçirmiş ve günümüze kadar korunmuştur (sabah.com.tr, 2014). Yapılan kazılarda kaleden hamama kadar uzanan gizli geçitler tespit edilmiştir (milliyet.com.tr, 2014). Koruma altına alınan yapıda henüz bir yenileme çalışması yoktur.

İlçenin zengin tarihi geçmişi her geçen gün yeni eserleri ortaya çıkarmaktadır. Bir evin altında bulunan Roma Arsenali yakın dönemde ortaya çıkarılmış tarihi eserlerdendir. (Akyüz, Yetişkin ve İçen, 2010).

İlçe su kaynakları açısından da oldukça zengindir. Bu kaynaklardan Ayvaz suyu antik dönemden günümüze kadar bilinmektedir. Eski adı Ayazma olan su, Yunanca kutsal yer anlamına gelen hagiasma kelimesinden türemiştir (Özbay, 2013). Bugün kaynağın bulunduğu noktada Roma döneminden kalma mozaikler gün yüzüne çıkmaktadır. Sulak bir araziye sahip olan ilçenin her yerinde çeşitli dönemlerden kalma tarihi çeşmeleri görmek mümkündür. Bu çeşmeler de ilçenin tarihi ve kültürel dokusunu tamamlamaktadır.

Farklı dönem ve medeniyetlere ait zengin tarihi yapıya sahip olan ilçenin yüksek tepe üzerine kurulu eski kent merkezi tarihi evler, çeşmeler ve sokaklar ile bütünlük oluşturmaktadır. Geleneksel Anadolu ev mimarisinin görüldüğü tarihi evler, Anadolu'daki diğer benzer şehirlerin aksine büyük ölçüde günümüze ulaşmıştır. Yapılan yenileme çalışmaları ile bu evlerin birçoğu onarılmıştır. Konak biçimindeki evlerin bir kısmı günümüzde restoran, vakıf, kamu kurumu olarak kullanılmaktadır. Bunlardan Hükümet Konağı, Softoğlu Konağı, Gümüşler Konağı, Mukayitler Konağı restore edilmiş ve bazısı turistik olmak üzere çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır.

Niksar İlçesi'nde Kırsal Turizm İçin Hizmet Olanakları

Ulaşılabilirlik

Turizm bölgesinin yüksek talep görebilmesi için sahip olması gereken özelliklerden bir diğeri kolay ulaşılabilir olmasıdır. Bölge, turizm piyasasına mevcut ulaşım araçları ile kısa sürede varılabilecek uzaklıkta olmalıdır. Kısıtlı tatil süresine sahip turistler için ziyaret edilecek yerin hızlı, kolay ve ucuz ulaşılması önemli bir nedendir. Turistik değerlere sahip bir bölgenin ziyaretçi çekebilmesi için ulaşım altyapısına sahip olması gerekmektedir. Bu altyapıya sahip olmayan, ulaşımı güç olan yerlerin talep azlığı yaşama ihtimali yüksektir.

Günümüzde en hızlı kitlesel ulaşım aracı havayolu taşımacılığıdır. Kitleler kısa sürelerde uzak mesafeleri havayolu araçları ile almaktadırlar. Hava taşımacılığı ve turizm birbirleriyle paralel gelişme gösteren yoğun ilişkili sektörlerdir. Bir bölgenin hava araçları ile kolay erişilebilirliği turizm talebini artıran önemli etkenlerden biridir (Arıkan, 1998).

Niksar, Tokat Havaalanına 60 km, Çarşamba Havaalanına 154 km, Merzifon Havaalanına 166 km ve Sivas Havaalanına 160 km mesafededir. Tokat-Niksar ve Niksar-Fatsa bölünmüş yol çalışması devam etmektedir. Yolun hem Tokat-Niksar hem de Niksar-Fatsa bölümünün 2015'te tamamlanması beklenmektedir. Bölünmüş yol olarak inşa edilen yolun tamamlanması ile Tokat-Niksar arası 48 km'ye düşecektir (Tokat Valiliği, 2013; dilekyuksel.com.tr, 2013; gunesgazetesi.net, 2014). Niksar-Fatsa yolunun tamamlanması ile bölge, Karadeniz sahil yoluna bağlanacaktır. Eski yolun aksine yeni yollar ulaşım süresini kısaltacak ve dolayısıyla turizm üzerinde önemli katkıları olacaktır.

Turizm İşletmeleri

Bir bölgeye yönelik kitlesel turizmin sağlıklı bir biçimde gerçekleşebilmesi için o bölgede, turistlerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak hizmet üreticilerinin olması gerekmektedir. Bunlardan en önemlisi konaklama işletmeleridir. Bölgede konaklama işletmelerinin olmayışı ya da yetersiz oluşu, bölgenin ziyaret süresini kısıtlı hale getirmektedir. Bu nedenle turizmin gelişim göstermesi için öncelikle konaklama ihtiyacına dönük yatırımların yapılması gerekmektedir.

Niksar kent merkezinde kamuya ait konaklama tesisleri dışında biri üç yıldızlı olmak üzere dört otel bulunmaktadır. Bu tesislerin toplam yatak kapasitesi 200 civarındadır. Çamiçi yaylasında ise, toplam üç konaklama tesisi bulunmaktadır. Bu

tesislerin ise yatak kapasitesi 100 civarındadır (Özbay, 2013). Çamiçi yaylasında bir de karavan parkı ve kamp alanı bulunmaktadır. Yaylada ziyaretçilerin ve yöre halkının günlük ihtiyaçlarını karşıladıkları market, restoran vb. işletmeler bulunmaktadır.

Konaklama tesisleri bu günkü ihtiyacı karşılamakla birlikte büyük çaplı bir turizm hareketini karşılayacak düzeyde değildir. Bu nedenle bölgenin doğal ve tarihi dokusu ile uyumlu tesislerin yapılması kırsal turizm açısından olumlu olacaktır. Plansız, betonarme bir yapılaşma ise, tam tersi negatif bir etki yapacaktır.

Tanıtım ve Pazarlama

Turizm ürünün pazarlanması, diğer çekim faktörleri kadar önemli ve diğerlerini tamamlar niteliktedir. Bir bölgenin; doğal, tarihi güzelliklere sahip olması ve ulaşılabilir olması iyi pazarlanmadığında tercih edilmemesine neden olmaktadır. Kitlesel turizm pazarlamasının en önemli aktörleri seyahat acenteleri ve tur operatörleridir. Seyahat acenteleri ve tur operatörleri birçok turizm ürününü bir araya getiren ve pazarlayan işletmelerdir. Bu ürünlerin bir araya getirilmiş ve son tüketiciye sunulmuş haline paket tur denilmektedir. Bir bölgedeki turistik ürünlerin paket tur haline getirilmesi veya paket turun bir parçası olması, bu ürünün geniş kitlelere satışını olanaklı hale getirmekte ve kitlesel turizm hareketinin bir parçası olmasını sağlamaktadır.

Son yıllarda Karadeniz turlarını birçok acentenin programında görmek mümkündür. Bu turlar güzergâh olarak genellikle Karadeniz sahilini yolunu izlemektedir. Niksar zengin turistik değerlere rağmen birçok turun güzergâhında yer almamaktadır. Bu paketlere dâhil olmaması daha az ziyaretçi almasına neden olmaktadır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Kırsal turizm, kırsal alanların ekonomik ve sosyal refahının artırılması için kullanılabilecek ve önemle üzerinde durulması gereken bir kalkınma stratejisidir. Ülkemiz tarihi, arkeolojik zenginlikleri ve doğal güzellikleri ile birçok bölgesinde turistik çekim faktörlerine sahiptir. Bu bölgelerin birçoğunun fiziksel özellikleri kırsal turizmin yapılabilmesi için uygun nitelik taşımaktadır.

Doğal güzellikleri ile ön plana çıkan bu kırsal bölgeler, sahip oldukları diğer çekim faktörleri ile desteklenerek turizm için uygun yerler haline getirilebilecek durumdadırlar. Bu bölgelerde doğal tahribata neden olmadan yapılacak olan turizm

faaliyetleri yöre halkı için yeni istihdam sahaları yaratarak bölgesel kalkınma ve gelişme sağlayacaktır.

Çalışma ile Niksar'ın doğal, tarihi ve kentsel dokusu ile kırsal turizm potansiyeli araştırılmıştır. Sahip olduğu doğal güzellikler Niksar'da kırsal turizm ve çeşitlerinin yapılabilmesi için yeterli düzeydedir. Çamiçi yaylası ve çevresi kırsal turizm aktiviteleri için uygun niteliktedir. İlçenin tarihi önemi ve dolayısıyla sahip olduğu tarihi yapılar, doğal güzellikleri destekleyerek turistik çekiciliğini artırmaktadır.

İlçenin özellikle ulaşılabilirlik problemi beklenen ilginin oluşmasını engellemektedir. Özellikle Karadeniz tur güzergâhı için tali olması, yeni tur güzergâhı oluşturacak nitelikte başka bölgelerce desteklenmemesi kitlesel turizme açılmasını önlemektedir. Bölgede büyük çaplı bir turizm faaliyetinin olabilmesi için acentaların ve tur operatörlerinin tur paketlerine dâhil olması gerekmektedir. Çalışmaları sürdürülen Karadeniz sahil yolu bağlantısı ve Tokat bağlantısı bu problemler için çözüm niteliğindedir.

Karadeniz bölgesinin yüksek kesimleri ve Niksar'ın da içinde bulunduğu Kelkit havzası, kırsal turizm türleri için uygun koşullar sunmaktadır. Bu bölgelerin turizm yapılabilir hale gelmesi, yöre için ekonomik kalkınma sağlayacaktır.

Niksar gibi diğer benzer bölgelerin de en büyük problemleri gerekli turizm altyapısının olmaması ve ulaşım sıkıntısıdır. Bu bölgenin hedef pazarlara uzak olması bir yandan doğasının korunmasını sağlarken diğer taraftan turizme açılmasını önlemiştir. Bu durum avantaja dönüştürülecek yapıdadır. Bozulmamış doğal güzellikler, tahribata yol açmayacak turizm çeşitleri ile bölgenin ve yerli halkın ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlayacak hale getirilebilir niteliktedir.

Yapılacak yatırımların doğal, ekonomik ve kültürel kaynakların korunmasını ve devamlılığını gözeterek, korumanın kültürel boyutunu göz ardı etmeksizin, yerel halk için koruma bilinci oluşturularak yapılması gerekmektedir.

Ayrıca yerel yönetimler olarak belediye ve kaymakamlıkların turizm ile ilgili bürolar oluşturmaları ve bu bürolarda turizm eğitimi almış kişileri istihdam etmeleri gerekmektedir. Turizm eğitimli kişilerin, yerel düzeydeki bu çalışmaları eğer varsa üniversitelerdeki turizm bölümleri ile birlikte, yönlendirmeleri yörede bilinçli turizm faaliyetinin gelişmesi için oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

Akyüz, A., Yetişkin, G. ve İçen, S. (2010). *Tokat Merkez ve İlçeleri Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Envanteri.* Tokat: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.

Arıkan, İ. (1998). Havayolu Ulaşımı ile Turizm İlişkisi ve Havaalanları. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 46-54.

Aydın, O. (2012). AB'de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye'de Kırsal Turizm. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14*(23), 39-46.

Bostan, M. H. (2014). *İslâm Ansiklopedisi*. 08 17, 2014 tarihinde http://www.islamansiklopedisi.info adresinden alındı

Denknalbant, A. (2013). Niksar Ulu Camii Üzerine Bir Değerlendirme. *Niksar Tarihi, Su Kültürü ve Teknolojileri Çalıştayı* (s. 9-32). Tokat: Vakıflar Dergisi.

dilekyuksel.com.tr. (2013). 09 08, 2014 tarihinde http://www.dilekyuksel.com.tr/haber/761-tokati-duenyayla-buluturacak-olan-nksar-tokat-yol-calimalari-hizla-devam-edyor.html adresinden alındı

gunesgazetesi.net. (2014). 09 08, 2014 tarihinde http://www.gunesgazetesi.net/haberler/2179/6334/fatsa--korgan-niksar-yolu-2015-de-bitiyor.html adresinden alındı

haberler.com. (2008). 09 01, 2014 tarihinde http://www.haberler.com/kelkit-cayi-nda-rafting-heyecani-haberi/ adresinden alındı

Irshad, H. (2010). *Rural Tourism an Overview.* Alberta: Agriculture and Rural Development.

Jaafar, M., Rasoolimanesh, S. M. ve Lonik K. T. (2015). Tourism growth and entrepreneurship: Empirical analysis of development of rural highlands. *Tourism Management Perspectives*, 14, 17-24.

Kozak, N., Kozak, M. A. ve Kozak, M. (2009). *Genel Turizm* (8 b.). Ankara: Detay Yayıncılık.

Mikaeili, M. ve Memlük, Y. (2013). Kırsal Turizm ve Kültürel Turizmin Bütünleşmesi ve Kırsal Sürdürülebilir Kalkınma. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 2*(3), 87-91.

milliyet.com.tr. (2014). 09 04, 2014 tarihinde http://www.milliyet.com.tr/niksar-kalesi-nde-kral-kizlarinin/gundem/detay/1818497/default.htm adresinden alındı

Niksar Belediyesi. (2014). 09 04, 2014 tarihinde http://www.niksar.bel.tr/?git=haber&id=51 adresinden alındı

Özbay, M. (2013). *Niksar Kent Rehberi.* Tokat: Niksar Belediyesi Yayınları.

Özdemir Yılmaz, G. ve Kafa Gürol, N. (2012). Balıkesir İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştirmalar Dergisi, 14*(23), 23-32.

Öztürk, Y. ve Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 183-195.

sabah.com.tr. (2012). 09 06, 2014 tarihinde alındı

sabah.com.tr.(2014). 09 04, 2014 tarihinde http://www.sabah.com.tr/KaradenizDoguAnadolu/2014/01/31/tarihi-hamama-9-yildir-kiraci-araniyor adresinden alındı

Selçuk, M. F. (2008). *Tokat Niksar Geleneksel Mimaride Renk Araştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.

Silva, L., ve Leal, J. (2015). Rural tourism and national identity building in contemporary Europe: Evidence from Portugal. *Journal of Rural Studies*, 38, 109-119.

Snieška, V., Barkauskienė, K. ve Barkauskas V. (2014). The Impact of Economic Factors on the Development of Rural Tourism: Lithuanian Case. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 156, 280-285

Soykan, F. (1999). Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 10*(1), 67-75.

(2012). *Sürdürülebilir Turizm.* İstanbul: Tüsiad.

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu. (2014). 11 09, 2014 tarihinde gelecekturizmde.com: http://www.gelecekturizmde.com/surdurulebilir-turizm-programi/ adresinden alındı

Şenol, F. (2013). *Türkiye Turizm Coğrafyası ve Dünya Kültürel Mirası* (3 b.). Ankara: Detay Yayıncılık.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2014). 09 03, 2014 tarihinde http://www.csb.gov.tr/db/samsun/editordosya/file/Tokat%20Sit%20Alanlar%C3%84%C2%B1%20ve%20Tabiat%20Varl%C3%84%C2%B1klar%C3%84%C2%B1.pdf adresinden alındı

(2011). *Tokat İl Çevre Durum Raporu.* Tokat: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

Tokat Valiliği. (2013). 09 08, 2014 tarihinde http://www.tokat.gov.tr/default_B0.aspx?id=2286 adresinden alındı

Türkiye Kültür Portalı. (2014, 09 03). 2014 tarihinde Kültür Bakanlığı Envanteri: http://kurumsal.kultur.gov.tr/turkiye/genel/kulturenvanteri/tamatorgus-kilisesi adresinden alındı

Uslu, A. ve Kiper, T. (2006). Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 3*(3), 305-314.

Yalçın, H. (2010). *Niksar İlçesi Tarihi ve Arkeolojik Araştırmaları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.